

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Спасић Стошић, Душан, Ана	Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу Број <u>1316</u> <u>13.10.2020</u> год. ВРАЊЕ
Датум и место рођења	12.8.1974. Врање	

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Учитељски факултет у Врању
Студијски програм	Образовање учитеља
Звање	професор разредне наставе
Година уписа	1994.
Година завршетка	2000.
Просечна оцена	8,97

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Учитељски факултет у Врању
Студијски програм	Мастер академске студије за образовање учитеља
Звање	Мастер учитељ
Година уписа	2009.
Година завршетка	2011.
Просечна оцена	9,85
Научна област	Педагошке науке
Наслов завршног рада	Музичке способности ученика првог разреда основних школа у Врању

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Педагошки факултет у Врању
Студијски програм	Методика разредне наставе
Година уписа	2011.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	9,75

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Професионални развој учитеља за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву
Име и презиме ментора, звање	Синиша Стојановић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-005/17-022, 15.09.2017. год.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	310
Број поглавља	5
Број слика (шема, графика)	8
Број табела	79
Број прилога	8

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Спасић Стошић, А. (2019). Начин реализације еколошких садржаја у настави о природи и друштву. <i>Годишњак Педагошког факултета у Врању</i>, књига X, 2/2019, стр. 61-75, стручни рад, УДК 371.3::502/504</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> У раду се разматрају најадекватнији приступ, методе, поступци и модели рада приликом извођења еколошких садржаја у настави о природи и друштву. Утврђено је да интегративни приступ и методе наставе које потенцирају активну улогу ученика у стицању еколошких знања, вредности, ставова и понашања дају добре резултате у остваривању циљева и задатака еколошког образовања и васпитања. При томе, нагласак је на методама наставе / облицима учења чије су основне карактеристике презентоване у раду, као што су решавање проблема, учење путем открића, истраживачка и пројекатска настава, кооперативно учење, дивергентно учење, учење које се ослања на различита наставна средства и помагала, учење путем игре и друго.</p>	M52
2	<p>Spasić Stošić, A. (2017). Teaching contents of science and social studies for the purpose of environmental education. Review article, UDC 37.033:502/504, <i>Facta Universitatis Series: Teaching, Learning and Teacher Education</i>, Vol. 1, No 1, pp. 65 – 72. ISSN 2560 – 4600 (Print), ISSN 2560 – 4619 (Online), COBISS.SR-ID 241074956. DOI Number: https://doi.org/10.22190/FUTLTE170328007S</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> У склопу укупног институционалног образовања и васпитања значајна пажња посвећује се еколошком образовању у основној школи. У том смислу, еколошка едукација младих је неминовност коју треба континуирано проучавати и унапређивати. Поред образовне, све више се указује и на потребу квалитетнијег остваривања еколошке васпитне компоненте. У раду је извршена анализа наставног програма предмета <i>Природа и друштво</i> у III и IV разреду основног образовања и васпитања ради утврђивања заступљености садржаја који су у функцији еколошког образовања и развијања еколошке културе ученика. Анализом садржаја наставе природе и друштва, уочене су наставне теме у оквиру којих се ученицима, директно или индиректно, указује на значај заштите животне средине, а тиме и на њихову улогу у развијању еколошке свести. Наставни предмет <i>Природа и друштво</i> својим програмским садржајима пружа велике могућности за стицање знања, умења и навика из области заштите и унапређивања животне средине.</p>	
3	<p>Stojadinović, A. & Spasić Stošić, A. (2017). Individual Learning in Music Teaching and in Teaching of Science and Social Studies. <i>TEACHER - International Journal of Education</i>, Vol. 14, No 1, pp. 48 – 53. ISSN 1857-8888 (online), ISSN 1409 – 6870 (print), DOI: https://doi.org/10.20544/teacher.14.07</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> У раду се разматра питање самосталног учења које позитивно утиче на развој индивидуалних способности и могућности ученика. Нови захтеви света у коме живимо – изражене потребе за инвентивним, експертским мишљењем, сложеним комуникацијским способностима и умећима и активним учешћем у свим друштвеним дешавањима – намећу потребу да самостално учење буде доминантан облик учења у савременој концепцији наставног рада. Садржаји наставе о природи и друштву и наставе музике у првом циклусу основног образовања и васпитања погодни су за примену овог облика учења. Настава предмета <i>Свет око нас</i> и <i>Природа и друштво</i> погодна је за примену самосталног учења, јер се заснива на занимљивим, аутентичним, актуелним, очигледним и узрасту ученика приступачним садржајима.</p>	
4.	<p>Тасић Митић, И. и Спасић Стошић, А. (2014). Савремени методички приступ у изграђивању компетенција будућих учитеља. У: <i>Могућности модификовања методике васпитно-образовног рада и методике разредне наставе</i>, тематски зборник. Ур. Сунчица Денић. Врање: Учитељски факултет, стр. 134-144.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> У раду су изложена схватања о изграђивању компетенција будућих учитеља заснована на организацији и извођењу индивидуализоване наставе као иновативног модела који у највећој мери одговара захтевима савремене основне школе. У васпитно-образовном раду данас се</p>	

посебно инсистира на прилагођавању наставе индивидуалним карактеристикама сваког ученика у циљу подржавања и стимулисања њиховог психо-физичког развоја. Најбоље резултате у остваривању оваквих циљева пружа индивидуализована настава као перманентна педагошка иновација. Будући да су компетенције учитеља у индивидуализованој настави бројне, сложене и вишеструке, посебно су издвојене његове способности у области организовања, планирања и извођења наставног процеса заснованог на научним поставкама и потребама личности у развоју.

M45

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ДА   НЕ

Образложење

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Увидом у основне структурне елементе дисертације може се закључити да је кандидат свеобухватно и методолошки коректно теоријски засновао основни истраживачки проблем базирајући се на релевантним, актуелним, доступним и ажурираним научним изворима. У овом делу рада, у складу са општеприхваћеним методолошким начелима, дефинисани су основни појмови исказани у наслову дисертације: професионални развој наставника, компетенције наставника, еколошко образовање и васпитање, еколошки садржаји у настави о природи и друштву. На бази анализе и компарације релевантних научних становишта, кандидат издваја кључне садржинске елементе наведених појмова, чиме их једнозначно одређује, јасно их разликујући на основу њиховог међусобног контекстуалног односа. Основна нит на коју кандидат заснива анализу најзначајнијих чинилаца еколошког образовања је улога школе у тзв. одрживом развоју. Следећи поменути приступ, као кључни елементи анализе издвајају се професионални развој у односу на образовање наставника, компетенције наставника/учитеља, еколошке компетенције ученика, које упућују на еколошко образовање и васпитање. У склопу разматрања еколошког васпитања и образовања кандидат даје свеобухватну анализу циљева и задатака еколошког образовања и васпитања који се углавном везују за садржаје о настави о природи и друштву.

У теоријском делу рада значајно место заузима критичко разматрање исхода и садржаја предмета Свет око нас и Природа и друштво. На основу тога, кандидат издваја оне садржаје који се васпитно могу моделовати у функцији еколошког образовања и васпитања, што додатно актуелизује захтев за јачањем наставничких компетенција у овој области. У излагању теоријских позиција истраживачког проблема дисертације уочава се јасна методолошка линија, најпре у ширем интердисциплинарном теоријском контексту, па све до конкретних дидактичко-методичких питања реализације еколошких садржаја.

Ради адекватног методолошког заснивања истраживања, кандидат даје преглед релевантних радова. Прегледом тангентних иностраних и домаћих радова, кандидат закључује да постоји значајан простор за остваривање научних и стручних претпоставки у функцији развоја професионалних компетенција наставника за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву што иде у прилог актуелности овог рада.

Методолошки оквир истраживања садржи неопходне елементе који објашњавају сва питања и поступке обављеног истраживања. На основу научно-истраживачких напора и резултата у теоријском делу рада, кандидат јасно одређује истраживачке правце дисертације. Научни проблем који се испитује у раду формулисан је у виду питања: У којој су мери учитељи оспособљени за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву? Додатно објашњење датог проблема наведено је у предмету, циљу и задацима истраживања. Посебан сегмент рада чини претежно квалитативна анализа програмске структуре иницијалног образовања учитеља са аспекта реализације еколошких садржаја. Укупно је шест истраживачких задатака. Општа и посебне хипотезе логички произилазе из циља и задатака истраживања. За прикупљање неопходних података за анализу, одабран је узорак од 455 учитеља из Врања, Београда и Новог Пазара, Јагодине, Неготина, Ужица и Сомбора. Поред тога, извршена је и анализа програмске структуре свих државних учитељских/педагошких факултета у Србији са аспекта ефикасне реализације еколошких садржаја у настави о природи и друштву.

У презентовању резултата, у *трећем поглављу* дисертације, прати се логички след и структура истраживачких питања и постављених хипотеза. У овом делу рада поред аналитичког приказа резултата, тј. њиховог јасног, прецизног и прегледног излагања, присутно је у значајној мери и њихово тумачење и интерпретација у односу на претходне резултате, постављене задатке, општи циљ истраживања и главну претпоставку истраживања као могућег решења постављеног проблема. Наведена анализа по мишљењу аутора дисертације делимично потврђује *хипотезу да је програмска структура иницијалног образовања учитеља у Србији у функцији ефикасне реализације еколошких садржаја у настави о природи и друштву.*

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У раду се актуелизује потреба за адекватним оспособљавањем учитеља за ефикасну реализацију еколошких садржаја. Имајући у виду да су еколошки садржаји у оквиру разредне наставе најзаступљенији у програмима наставних предмета *Свет око нас* и *Природа и друштво*, средиште истраживачких напора аутора дисертације усмерени су на питање професионалног развоја учитеља за реализацију еколошких садржаја у

настави о природи и друштву. Како се основни циљ истраживања, наведен у образложењу предлога теме докторске дисертације, односи на актуелизацију и дефинисање карактеристичних проблема који постоје у области професионалног оспособљавања учитеља за еколошку едукацију ученика на основу испитивања заступљености предмета са еколошким садржајима, њихових циљева, исхода и програмских садржаја у наставним плановима и програмима факултета за образовање учитеља у Србији, као и мишљења учитеља о компетенцијама за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву, може се утврдити да је остварен.

Увидом у истраживачке задатке који су усклађени са појединачним хипотезама, дошло се, између осталог, до следећих резултата: учитељи имају позитивна мишљења о значају изучавања еколошких садржаја у првом циклусу основног образовања и васпитања, њиховој улози у реализацији еколошких садржаја, њиховом професионалном развоју и еколошким компетенцијама, квантитету и квалитету садржаја еколошког образовања током њиховог иницијалног образовања, као и условима за реализацију циљева и задатака еколошког образовања и васпитања у установама у којима реализују наставни процес. Резултати квантитативне и квалитативне анализе наставних планова и програма свих шест државних факултета за образовање учитеља у Републици Србији указују да је програмска структура иницијалног образовања учитеља делимично у функцији ефикасне реализације еколошких садржаја у настави о природи и друштву.

Упоредивањем истраживачког пројекта са садржином теоријског дела рада и методолошког оквира истраживања, утврђен је висок ниво њихове усклађености.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

На основу анализе структуре и садржаја докторске дисертације могу се јасно издвојити неколико кључних сегмената њеног научног доприноса. Научни допринос дисертације произилази из самог конципирања истраживачких праваца у раду који представљају свеобухватну, емпиријски засновану анализу компетенција наставника за реализацију еколошких садржаја, што је чинило само појединачне аспекте ранијих истраживања у склопу сагледавања осталих чинилаца еколошког васпитања ученика. У том смислу, уочава се изванредан помак у јачању компетенција наставника у односу на претходни период. Посебан научни допринос дисертације огледа се у свеобухватној квалитативној анализи и систематизацији заступљености и исходних позиција еколошких садржаја у оквиру силабуса наставних предмета у којима се еколошки садржаји примарно изучавају и оних у којима су исти садржаји заступљени у оквиру појединих наставних тема на учитељским/педагошким факултетима у Србији. Научни, али и стручни допринос дисертације евидентан је у препорукама кандидата за усаглашавањем и иновирањем програмске структуре учитељских /педагошких факултета еколошким садржајима као основе за стварање јединствене позиције у реализацији еколошких садржаја на нивоу Републике Србије у првом циклусу основног образовања. Поред наведеног залагања, у завршном делу рада издвојене су и експлицитне педагошке и дидактичко-методичке препоруке за ефикаснијом реализацијом постојећих еколошких садржаја у току иницијалног образовања учитеља. Добијени резултати, њихово уопштавање и систематизација у оквиру дисертације *Професионални развој учитеља за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву*, представљају значајан допринос обогашивању укупног фонда дидактичко-методичких сазнања и развоју педагогије као интегралне науке о васпитању.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

У процесу научно-истраживачке делатности чији је резултат докторска дисертација *Професионални развој учитеља за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву*, може се уочити висок ниво самосталности кандидата Ане Спасић Стошић. Пре свега у фази увиђања и идентификације научног проблема, као и у процесу селекције релевантних, поузданих и доступних научних информација са циљем да се што систематичније прикаже постојећи фонд сазнања у датој области. Поред тога, правилно су постављени методолошки оквири истраживања где је кандидат показао висок ниво методолошких компетенција. У делу саопштавања добијених резултата кандидат се руководи аналитичким и интерпретативним научним приступом у функцији што потпунијег и научно целовитијег одговора на постављено истраживачко питање. На темељу наведеног приступа у завршном делу рада издвајају се адекватни закључци и оригиналне научне и стручне импликације које иду у прилог самосталности у научно-истраживачком раду кандидата.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Докторска дисертација кандидата Ане Спасић Стошић, *Професионални развој учитеља за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву*, испуњава све стандарде и научно засноване норме прописане у домену израде ове врсте научног рада. Кандидат је у теоријским основама рада критички анализирао и систематизовао постојећа научна знања о датом проблему чиме је јасно указао на актуелност и његову научну валидност. На тим основама адекватно су постављени методолошки оквири рада и успешно реализовано квантитативно-квалитативно истраживање. Систематично и јасно саопштени резултати и њихова исправна интерпретација у виду прецизних закључака, представљају значајан допринос образовању учитеља у Србији са педагошког и дидактичко-методичког становишта, што је утицало да Комисија позитивно оцени научни допринос докторске дисертације *Професионални развој учитеља за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву*, кандидата Ане Спасић Стошић.

На основу свега изнетог, Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном већу Педагошког факултета у Врању Универзитета у Нишу да прихвати позитивну оцену Комисије о урађеној докторској дисертацији *Професионални развој учитеља за реализацију еколошких садржаја у настави о природи и друштву* кандидата Ане Спасић Стошић и омогући њену јавну одбрану.

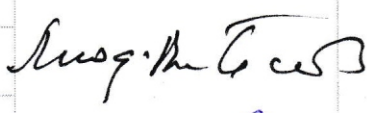
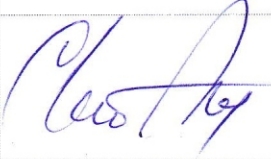
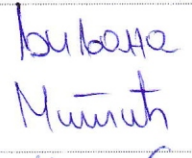

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовану Комисије

НСВ бр. 8/18-01-005/20-029

Датум именовања Комисије

10. 9. 2020. године.

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Проф. др Младен Вилотијевић, професор емеритус	председник	
	Педагогија-дидактика (Ужа научна област)	Факултет друштвених знаности др. Миленка Бркића у Мостару (Установа у којој је запослен)	
2.	Проф. др Синиша Стојановић, редовни професор	ментор, члан	
	Педагогија (Ужа научна област)	Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Проф. др Љиљана Митић, ванредни професор	члан	
	Методика наставе природе и друштва (Ужа научна област)	Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
4.	Проф. др Зоран Момчиловић, редовни професор	члан	
	Методика наставе физичког васпитања и физичко васпитање (Ужа научна област)	Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
5.	Проф. др Звездан Арсић, редовни професор		
	Педагогија, Теорија наставе и Методика васпитно-образовног рада (Ужа научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Приштини – Косовској Митровици (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

07. 10. 2020. године, Врање